

ZAMONAVIY PEDAGOGIK FIKR G'OYALARINING
YO'NALISHLARI VA KOMPONENTLARI.

Akbarova Feruza Uktamjonovna

Qo'qon davlat universiteti 3- kutrs tayanch doktaranti.

feruzaakbarova420@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy pedagogi g'oyalar o'rganilgan bo'lib bu jarayonda asos bo'ladigan fikrlar keltirib o'tilgan. Kompatetli yondashuv asosida yoritilgan. Kelajak ta'limida bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda zamonaviy pedagogik fikr g'oyalaridan kreativ foydalanishning pedagogik asoslarini yoritishda yo'nalishlar, komponentlar muhim hisoblanadi.

Kalit so'zlar: Pedagogik , fikr, g'oya, zamonaviy, kelajak, tafakkur, yo'nalish, komponentlar, madaniyat, jarayon, bo'lajak, o'qituvchi.

Abstract: This article examines modern pedagogical ideas and presents the foundational concepts of this process. The study is conducted on the basis of a competency-based approach. In elucidating the pedagogical foundations of the creative application of modern pedagogical thoughts and ideas in preparing pre-service teachers for the education of the future, specific directions and components play a crucial role.

Keywords: pedagogical, thought, idea, modern, future, thinking, direction, components, culture, process, pre-service teacher.

Аннотация: В данной статье исследуются современные педагогические идеи, а также представлены основополагающие концепции данного процесса. Исследование проведено на основе компетентностного подхода. При раскрытии педагогических основ креативного использования современных педагогических взглядов и идей в процессе подготовки будущих учителей к образованию будущего

ключевое значение приобретают соответствующие направления и компоненты.

Ключевые слова: педагогический, мысль, идея, современный, будущее, мышление, направление, компоненты, культура, процесс, будущий учитель.

Kirish. Oliy ta'lim oldida o'zgarishlarga nisbatan nafaqat amaliyotda balki nazariy jihatdan talaba va o'quvchilarning individual xususiyatlarini anglab oladigan, qolaversa shaxsiy rivojlanishning subyektiga aylangan o'qituvchilarni tayyorlashga bo'lgan zarurat yuzaga chiqmoqda. Bu ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy rivojlanish talablaridan kelib chiqib ta'limning maqsadlari va ustivor qadryatlariga o'zgartirishlar kiritishga olib keldi. Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashda asosan pedagogik fikrlashni rivojlantirishga etibor qaratadigan va bu ta'limning maqsadlariga erishishni yangicha talqinini belgilay oladigan, pedagogik vaziyatlarni farqlay oladigan, vaziyatga nisbatan pedagogik asoslarni keltira oladigan, jamiyat uchun ta'limning samaradorligini belgilay oladigan sifatlariga etibor qaratilmoqda.

Nazariy pedagogikani mohiyatini ochib berishda jamiyatda ommalashgan zamonaviy ta'limdagi g'oyalar, yondashuvlar, mafkuraviy qarashlar, pozitsiyalar sistemali fikrlar va tendensiyalarni o'rganish va buni bo'lajak o'qituvchilarga o'rgatish hamda ular o'z kelajakdagi faoliyatida foydalanishlari uchun kreativ yondashuvdan foydalanish muhim sanaladi. Zamonaviy pedagogik fikrlashni rivojlantirish uchun avvalo talabalarda pedagogik tafakkur mavjud bo'lishi lozim. Bu tarixiy tafakkur negizida pedagogika nazariyasi va tarixi kursi bilimlari bilan integratsiya natijasida shakillantiriladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Kelajakdagi o'qituvchilarda pedagogik hodisalarning asosiy ma'nosini chuqur anglash, ularning manbasini tanqidiy baholash, yashirin qarama-qarshiliklarni, ularning haqiqiy harakatlantiruvchi kuchlari va mexanizmlarini topish qobiliyatini

rivojlantirishga qaratilgan universitetda o'quv jarayonini tashkil etishning yetarli usullarini izlash S.G.Vershlovskiy, V.A.Bolotov, E.I.Isayev, V.I.Slobodchikov, N.A.Shaidenko, V.A.Slastyonin, E.V.Bondarevskaya, S.V.Kulnevich, P.E.Reshetnikov, G.P.Zvenigorodskaya, E.G.Vrublevskaya, L.F.Obuxova va boshqalar tomonidan taqdim etilgan talaba-o'qituvchilarni tayyorlash tamoyillari va modellarini zamonaviy falsafiy va psixologik-pedagogik nuqtai nazardan tushunish bilan birga keldi.

Natijalar va muhokama. Ta'limning maqsadi talabalarda zamonaviy sharoitga hos yangi dunyoqarashni shakllantirish orqali eskirgan g'oyalardan vos kechish o'z pozitsiyasiga asosan kelajakdagi kasbiy faoliyatini rejalashtirish qobiliyati bilan ta'minlash. Hususiy g'oyalarini pedagogik nazariyalar bilan bog'lay oladigan ta'limga nisbatan ommaviy fikrlarni ijobiy tamonga o'zgartirish uchun salohiyati yetadigan pedagogik kadrlarni tayyorlash universitetlar oldidagi muhim vazifa sifatida qaralmqda.

Avvalo, tafakkur - bu voqelikdagi obyektlar va hodisalarning muhim xususiyatlarini umumlashtirilgan va bilvosita aks ettirishning kognitiv jarayoni bo'lib, hissiy bilish va nutq bilan chambarchas bog'liq. M.A.Xolodnayaning fikriga ko'ra, "tafakkur uslubi" tushunchasi voqelikni o'rganishning individual usullarining o'ziga xosligini tavsiflovchi intellektual faoliyatdagi individual farqlarni ta'kidlaydi. Tafakkur uslubi o'qituvchining intellektual rivojlanish darajasini va uning kognitiv sohasi ularning kasbiy faoliyati talablariga qanchalik mos kelishini aks ettiradi.

O'qituvchining fikrlash uslubi uning kasbiy faoliyatining asosiy tarkibiy birligidir. "Kasbiy faoliyat bilan shug'ullanadigan har qanday o'qituvchi ma'lum miqdorda to'plangan ijtimoiy tajribaga ega. *Fikrlash uslubi, shuningdek, voqelikni o'zlashtirishning turli shakllarida (kundalik, estetik, ilmiy, ta'limiy va boshqalar) sub'ektni o'zgartiruvchi faoliyatning mahsulidir.* U sub'ektning faoliyatning o'ziga va uning natijalariga yondashuvini belgilaydigan metodologik normalar va ko'rsatmalar tizimi sifatida ishlaydi:

fikrlash uslubi - bu tegishli xulq-atvor va amaliy harakat yo'nalishini ishlab chiqish uchun voqelikni va uning rivojlanish qonuniyatlarini aks ettirish va tushunish usulidir".

O'qituvchilarni o'qitish jarayoni mukammal tuzilishga ega bo'lishi lozim. O'qituvchining fikrlash uslubining o'ziga haos usullarini ishlab chiqish kerak. Kelajak o'qituvchisi dunyoqarashi shaxsning ta'lim darajasiga qarab ham oshib boradi shuning uchun ta'lim berish jarayonini o'zgacha ko'rinishga olib kelish lozimki pedagogikaga qiziqish yanada orsin.

Fikrlash turi. Fikrlash uslubini o'rganayotganda, fikrlash uslubi va fikrlash uslubi o'rtasidagi farqlarni ko'rib chiqmaslikning iloji yo'q, ular bir xil emas. Fikrlash uslubi asosan tug'ilishdan boshlab oldindan belgilanadi: genetik jihatdan va insonga noma'lum kuchlar yoki taqdirlar orqali. Fikrlash uslubi - bu oldindan belgilangan turning hayot davomida orttirgan o'ziga xos fikrlash shakli. Uslub fikrlash turiga qaraganda ko'proq individualdir, chunki u maxsus shakllangan. Bir-biriga nisbatan bu quyidagicha ko'rinadi: tur uslubga nisbatan umumiy tushuncha, uslub esa irsiydir. Fikrlash uslubi - bu stilistik asos. Fikrlash uslubi - bu tirik shaklga ega bo'lgan tur. Fikrlash uslubi, shubhasiz, quyidagilar bilan belgilanadi, deyish mumkin: genetika, vaqt, jamiyat va hayot sharoitlarining noyob individual qo'shilishi va eng muhimi, ularning oldindan belgilanishi va hal qilinishi, bu xalq orasida taqdir deb nomlanadi. Uslub shakllanishining necha foizi tarbiyaga bog'liqligini aytish qiyin, lekin bu shubhasiz har bir alohida holatda rol o'ynaydi. Agar biz ta'lim samaradorligini o'z-o'zini tarbiyalash jarayoniga o'tish sifati bilan baholasak, unda bu g'alabali o'tish, albatta, ko'p jihatdan fikrlash turiga bog'liq.

Fikrlash uslublari millat va umuman insoniyatning odatiy tabiatini fikr-mulohaza orqali takomillashtiradi, ammo bu jarayon, insonning umri bilan solishtirganda, juda uzoq davom etadi. Shuning uchun, fikrlash uslubi asosiy tushunchadir. Fikrlash uslubi individualdir.

Zamonaviy ta'limni maqsadlaridan biri tafakkurni rivojlantirishning ilmiy jihatlarini tashkil qilish. Fikrlardan g'oyalarning paydo bo'lishida ajablanarli jarayon namoyon bo'ladi ta'lim jarayni o'zida pedagogiq qarashlarga asos bo'luvchi pedagogik nazariyalar talabalar tamonidan ilgari surilishi mumkin. Fikrlar vaqt o'tgan sari sayqallanadi yoki evalyutsiya uchrab xranalogik jarayonni amaldagi bir qismiga ayanadi. Yana bir xususiyati vaqt mezonlarida xozirgi muhit va sharoitga to'g'ri kelmaydigan fikrlar vaqti kelib mukammal pedagogic tizimni hosil bo'lishiga olib kelishi mumkin.

Insonparvarlik yo'nalishining komponentlari – Tolerantlik, qo'llab-quvatlash va rag'batlantirish, manaviy axloqiy rivojlanish, erkinlik va mustaqillik, ijodkorlik va o'zini nomoyon qilish, hamkorlik va ishonch, induviduallik va xususiy yondashuv.

Zamonaviy pedagogik g'oyalarning kompetensiyaviy yo'nalganlik yo'nalishi Kompetentlari – maqsadga yo'naltirilganlik, mazmunga yondashuv, kompetensiyalar tuzulmasi, uzluksizlik va uzviylik, muhit va resurslar, o'quvchi faol subyekti, baholashga yondashuv, o'qitish texnologiyasi.

Zamonaviy pedagogik g'oyalarning ijtimoiy daxldorlik yo'nalishi komponentlari. Fuqarolik masuliyati, ijtimoiy faollik, hamkorlik va jamoaviylik, kommunikativ madaniyat, ma'naviy axloqiy qadryatlar, tolerantlik va bag'rikenglik, ijtimoiy moslashuvchanlik, daxldorlik hissi, media va axborot mdaniyati, barqaror rivojlanish kompetensiyasi.

Xulosa. Mavjud amaliyot tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogika fanida o'qituvchilarni professional jihatdan qurollantirishdan ularning pedagogik voqelikni nazariy jihatdan anglash qobiliyatini rivojlantirishga e'tiborni qaratishga bo'lgan ob'ektiv mavjud va tan olingan ehtiyojga qaramay, bu maqsad universitetlardagi haqiqiy ta'lim jarayonida to'liq amalga oshirilmayapti. Qiyinchiliklar ta'lim jarayonining retseptga asoslangan tabiati, faoliyatning reproduktiv shakllarining keng tarqalishi, pedagogik ta'lim olishda

shaxsiy ma'noning yo'qligi va talabalarning pedagogik nazariyaga salbiy munosabatidan kelib chiqadi. Bu maktablar va jamiyatning fikrlovchi, professional faoliyatni semantik darajada tartibga solishga qodir o'qituvchilarga bo'lgan ehtiyoji va universitetlarning bunday o'qituvchilarni to'liq tayyorlashga tayyor emasligi o'rtasidagi haqiqiy qarama-qarshilikni ochib berdi. Ushbu qarama-qarshilikni hal qilish pedagogik universitetdagi ta'lim jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning nazariy va pedagogik fikrlashini rivojlantirishni pedagogik jihatdan qo'llab-quvvatlash yo'llarini topishni talab qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1.Shinkoruk Marina Vladimirovna “Pedagogik yordam nazariy va pedagogik tafakkurning rivojlanishi kelajak o'qituvchi ” Komsomolsk-on-Amur - 2003 yil 5-b jami 198 bet.

2 .Zalunin V.I. Qurilish kontekstida afsonaning funktsiyalari, mantig'i va semantikasi ijtimoiy voqelikning shakllanishi va semiotik modellashirish. - Veb-sayt: <http://www.festu.ru/ru/structure/library/library/science/sl31/article37.htm>

3. Dronova Tatyana Aleksandrovna “Kasbiy rivojlanishi jarayonida yagonaviy-ijodiy fikrlash uslubini shakllantirish kontsepsiyasi” Voronej - 2011 yil dissertatsiya.76-bet.

4. Pedagogika: pedagogik ta'lim muassasalari talabalari uchun o'quv qo'llanma / V.A. Slastenin, I.F. Isaev, A.I. Mishchenko, E.N. Shiyanov. - M.: Shkolnaya Press, 2002. – 9- b.

5. Akram Sohbov “ Pedagogik fikrlar taraqqiyoti” Qarshi "Nasaf" NMIU 2023

6. Muslimov N.A., Usmonboeva M.H., Sayfurov D.M., To,raev A.B. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari – Toshkent, 2015. – 72-92-betlar

7. Mirzayeva Faroxat Odiljanovna.”Bo'lajak o'qituvchilarda shaxslararo munosabat madaniyatini rivojlantirish.” Namangan 2020. Avtoreferat.

8. Ma'murov Bahodir Baxshullayevich. “Bo'lajak O'qituvchilarda akmelogik yondashuv asosida ta'lim jarayonini loyihalash ko'nikmalarini rivojlantirish tizimi.” Toshkent 2018

